

Asiantuntija-lausunto: Näkemys ruokapoliittiseen selontekoon ja varsinkin uusiin tuotantoteknologioihin ja uuselintarvikkeisiin (VNS 1/2026 vp)

Tulevaisuusvaliokunta 3.6.2026

Kaisu Riihinen

Miksi selonteko on tärkeä: VTT:n kokonaisarvio*

- Ruokapoliittinen selonteko on tärkeä ja ajankohtainen strateginen kokonaisuus
- Selonteko tunnistaa ruokajärjestelmän roolin:

Huolto-
varmuus ja
kriisin-
kestävyys

Ilmasto- ja
ympäristö-
tavoitteet

Kilpailukyky,
talouskasvu
ja vienti

Kansan-
terveys

*ks Maa- ja metsätalousvaliokunta 8.5.2026/ VTT lausunto /Emilia Nordlund

TKI on edellytys toimeenpanolle: teknologiasta vaikuttavuuteen

- Selonteon tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vahvaa TKI-pohjaa
- Murros vaatii järjestelmätason uudistumista ja teknologisia ratkaisuja
- **Ratkaisevat panostuskohteet:**
 - Soveltava tutkimus
 - Testausympäristöt
 - Ratkaisujen skaalaus

Viesti valiokunnalle:

Selonteossa esitetyt tavoitteet edellyttävät vahvaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopohjaa

Solumaatalous on tulevaisuuden tuotantoteknologia

- Tarvitaan uusia menetelmiä tuottamaan riittävästi ravintoa tulevaisuudessa, mutta riippumatta tuotantopanosten saatavuudesta. Solumaatalouden ja uusien kasviperäisten ainesosien tuotantoteknologiat tarjoavat tähän ratkaisuja.
- Suomella on erityisosaamista solumaataloudessa. Solumaatalous tulee lisäämään itse tuotteiden lisäksi vientiä osaamisena ja teknologiana.

Viesti päätöksentekoon:

Perinteisen maatalouden rinnalla uusista tuotantoteknologioista solumaatalous mahdollistaa tulevaisuudessa Suomen kilpailukyvyn..

Huoltovarmuus ja kiertotalous

- Huoltovarmuuden ja kiertotalouden mahdollistajat:
 - Maatalouden ja elintarviketeollisuuden tuotannon sivuvirrat soveltuvat koostumukseltaan solumaatalouden kasvualustaksi.
 - Uudet kasvipohjaiset arvoketjut monipuolistavat ravinnon lähteitä hyödyntäen sivuvirtoja (esim. rapsin puristekakku).

Viesti päätöksentekoon:

Sivuvirtojen hyödyntäminen ruuantuotannossa edellyttää muutoksia säätelyyn. Solumaatalouden kasvualustan puhtausvaatimuksia ei ole säädelty, mikä rajaa kiertotalouden tehokasta hyödyntämistä.

Uuselintarvikehyväksyntä vaikuttaa uusien tuotantoteknologioiden kehitykseen

- Uuselintarvikelupaprosessi EU tasolla varmistaa, että kuluttajat saavat turvallista ja ravitsemuksellisesti hyvää ruokaa tulevaisuudessakin, kun uusia elintarvikkeita tuodaan ruokaketjuun.
- Ajalliset ja sisällölliset haasteet uusielintarvikeluvan käsittelyssä voivat hidastaa tai jopa estää solumaatalouden ja kasviperäisten uusielintarvikkeiden kehitystä.
- Selonteossa esitetyt tavoitteet eivät ole mahdollisia ilman EU tason uusielintarvikesäätelyn muutoksia.

Viesti päätöksentekoon:

Uudet elintarvikkeiden aineosat vaativat uusielintarvikehyväksynnän ja haasteet EU tasoisessa lupaprosessissa ovat toiminnallinen ja taloudellinen riski yrityksille.

Selonteossa esitetyt tavoitteet eivät ole mahdollisia ilman EU tason uusielintarvikesäätelyn muutoksia.

VTT:n pääviesti:

Solumaatalous ja kasvipohjaiset uuselintarvikkeet mahdollistavat huoltovarmuuden ja kiertotalouden, mutta näiden uusien tuotantoteknologioiden tulevaisuuteen vaikuttaa merkittävästi uuselintarvikkeiden säätely EU-tasolla.

Liittyen kiertotalouteen ja suljettuihin kiertoihin: voiko datakeskusten tuottamaa hukkalämpöä hyödyntää ruoan kasvatukseen? Hyödynnetäänkö tätä lämpöä jo nyt jotenkin ja/tai onko tämän lämmön hyödyntämisestä selvityksiä

- Suomessa rakenteilla oleva uusiutuva energia- ja IT-infrastruktuuri (Datakeskusten hukkalämpö) tarjoavat synergiaetuja solumaatalouden arvoketjuille, ja mahdollistaa kilpailuetua Suomelle.
- Ruuantuotannon piloteissa datakeskuksen lämpöä käytetään kasvihuoneiden lämmitykseen ja vertikaaliviljelyyn Alankomaissa.
- Datakeskuksen hukkalämmön hyödyntämistä on selvitetty osana Kajaanin ammattikorkeakoulun, Luonnonvarakeskuksen (LUKE), sekä CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n ”Konesalien hukkalämmöt hyödyksi” –hanketta.